

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POSTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POSTARINA. — PLATVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovani račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Dr. Josip Frank.

U nedjelju, nakon dugotrajnog bolovanja, umro je u Zagrebu Dr. Josip Frank, odvjetnik, zastupnik i bivši dugogodišnji predsjednik jednog dila pravaša.

Rodio se od izraelske obitelji u Osičku. Izučio je nauke u rodnom gradu i Beču. Kao mlad odvjetnik nastao se u Zagrebu gdje je za banovanja Mažuranića izdavao opozicionarne novine „Branu“ i njemačke „Agrar Presse“. Bio je u oštroj opoziciji protiv vlada bana Mažuranića, ali se još tada držao ipak izvan obloženih stranaka. Izabran za vrijeme Khuena zastupnikom, bio je za dosta vremena neodvisan od ostalih stranaka, član kašnje one grupe „centruma“ koja je namjeravala prikupiti sve srednje stranke sposobne za slobodnomniju vladu. Poslje se približavao stranci pravaša.

U saboru je zastupao kroz tridesetak godina Križki kotar i bio je jedan od prvih parlamentaraca, a izlicao se osobito u financijskoj struci, što je kašnje kao član stranke pravaša, te član regnikolarne deputacije u svojim nuncijama na osobiti način pokazao.

U tom pogledu on je prokrio novih puteva hrvatske parlamentarne borbe.

Za vrijeme otkrića Kačićeva spomenika u Makarskoj putovao je u druztvu drugih pravaša po Dalmaciji, a poslje toga je stupio u stranku pravaša.

U stranci pravaša izlicao se svojim neumornom radnošću i strbi, osobito oko publicistike stranaka. Ali različite osobnosti, oborazitna Barčićeva, neumjesta pokušaji Folnegovičevi sa raznim vlastodržcima, i druga natezanja i unutnje nesuglasice u stranci dovele su do velikog razkola najprvo u Banovini a onda i u Dalmaciji.

Voljom Dr. A. Starčevića, nakon njegove smrti, postao je Dr. J. Frank predsjednikom čiste stranke pravaša.

Kao predsjednik tog dila pravaša on je pokazao gvozdeno ustrajnost i veliku radinost. Uživao je kod svojih pristasa neograničeno povjerenje i odanost. Bio je neprotiv od drugih pravaša susretan nepovjerenjem. Te opreke su dovele do oštirih sukoba između raznih krila pravaških ili bilo je doba kad je izgledalo kao da će se pravaštvo zatrti između sebe.

Ali misao žive, ljudi joj služe. I koliko god bile oštre, često i ubojite međusobne navale, svi oni koji služe misli, koji se biju radi misli, radi stvari hrvatske ili pravca hrvatske politike, opet su se našli, obogaćeni iskustvom i kušnjom, zajedno na okupu, u jedinstvu stranke pravaša širom svih hrvatskih zemalja.

Tko se svadajao radi drugoltnih ciljeva, bilo osobnih bilo političkih tuđinskih, odao se od stranke i postao je, uprav kad se ujedinjivalo sve pravaštvo, njegovim naravnim neprijateljem.

Dr. J. Frank doživio je to jedinstvo, a u tom jedinstvu, njegovom je privolom, njegov dio, sin mu novo izabrani zastupnik. D. Ive Frank.

Nije on doživio što se nadao i što su se nadali mnogi s njim, ono radi čega su ga mnogi pravaši uprav obovarali.

Nema u tom ni pobjedjenih, ni pobjednika između nas pravaša, nego svi imademo jednog iskustvo više, da nijedan narod naitme nema nego ono što sam svojom snagom izvješti. Obćevanja ne vrijede, pomoć stanovitih krugova pomaže samo kad stranka, kad narod ima snage da traži i dobije svoje.

Zanašati se ne pomaže, a ljudi stranke i u stranci prolazni su, a ostaje od njih samo koristan rad, koji nastavlja živjeti u narodu. Narod sa svojom strankom pravaša dolazi do svojih ciljeva kad se energije rada svih pojedinaca umnože tako da po-

stanu energijom obćenitosti. Ustrajnost, ustrpljenje, postojanost u radu bez obzira na dan uspjeha, uvjeti su da postignu cilj oni koji u radnji nastave.

Uz sve nepogode, razočaranja, stranka pravaša je danas ujedinjena i složna u misli i u djelima. Izstupa ona snažno i neodoljivom silom širom ciele Hrvatske.

Dr. Josip Frank dieli se od hrvatskoga naroda uprav u času kad stranka pravaša nastavlja širom hrvatskih zemalja djelo tolikih pokoljenja, djelo koje, je bez ikakve nagrade i uijeh osobae, trebalo silne energije najboljih i najvećih hrvatskih sinova.

U ovoj silnoj potrošnji energije, pjava Dr. Josipa Franka ostat će bez dvojbe jedna od najmarkantnijih.

On može biti svakom pravašu izgled neumorne gvozdeno radinosti.

Ta gvozdena radinost osobito je potrebita danas kad je stranka pravaša došla do jedinstva i po tom do obračunavanja sa svim svojim neprijateljima.

Jedinstvena stranka pravaša uprav kad slavi pobjedu nad žestokom navalom udruženih protivnika okuplja se danas oko groba onog političara u kojem je jedan dio četa pravaških gledao barjaktara slobode i jedinstva hrvatskoga naroda.

Taj barjak je povjeren sinovima hrvatskim iz svih hrvatskih zemalja, ujedinjenim u jednoj upravi.

Pravaši okupljeni pod tim barjakom nad grobom Dr. Josipa Franka, koji je vidio, da oni koji ljube Hrvatsku sve za Hrvatsku pregaraju, kliču zadnji pozdrav:

Bila Dr. Josipu Franku
lahka hrvatska zemlja!

Pobjeda pravaštva u Banovini.

Izuzev 5 kotara, u kojima vlada samovoljno izbor obavustava, izbori za hrvatski sabor izvršeni su i daju nam ovaj razmjir: **pravaša 27, koaliciona 24, vladinova 20, seljačke stranke 8, srbskih radikalca 3, nezavisnog kluba 1.**

Ove brojke govore rječit i porazna su osuda po nagodbenjački režim bana Tomašića, koji je u ovom izborima hito natkrišiti i svog duhovnog oca i gospodara grofa Khuena, da spričii pravi odraz narodne volje i protura služnike tuđinske misli.

Mislimo, da je izlišno spominjati ovdje, kakovim se je sve nasilničkim sredstvima služio današnji režim, e da se rieši u saboru nepoćudnih njemu osoba. Dosta je spomenuti, da je u Draganiću, seljačkom izbornom kotaru sa 1600 izbornika, preko 1000 birača nasilno spričeno u vršenju izbornog prava, tako da je pravaški kandidat dr. Pazman mogao skupiti izkaznice od preko 600 izbornika, koji su došli da za njega glasuju, a na glasovanje nisu bili pripušteni.

Pravaški kandidat u Pisarovini Franjo pl. Kufrić bio je na dan izbora od ružnika blokiran u vlastitoj kući, e da ne dodje u dodir s izbornicima. Više kandidata i mnoztvo izbornika opozicionih stranaka bilo je pozatvarano, sva sila načelnika, činovnika i učitelja što sa službe svrgnuto što premješteno. Ali je najljepši dokaz nasilja i prevara, koje u ovim izborima počinjao sadašnji režim, jest sam izbor bana Tomašića u prvom zagrabačkom kotaru, gdje je izbor prije vremena zaključen i Tomašić proglašen izabran sa 4 glasa većine, dok je još mnogo opozicionih izbornika čekalo u dvorani, da predadu svoj glas. I samo ovakovom infamnom bezakonju, koji je priukao sve članove izborne komisije, osim predsjednika, da ostave izbornu dvoranu i ne podpišu vjerodajnice Tomašiću, imade Tomašić da zahvali što nije došao u užii izbor sa pravaškim kandidatom drom. Horvatom, koji je bio pretekao vodju koaliciona dra. Vladi-

mira pl. Nikolića. Ali uža sva nasilja, tolika i takova da se je čuditi, što je narod uzdržao miru krv i što nije planuo da raznese na komade sve služnike mađjarskoga režima, ban Tomašić doživio je poraz i sramotniji i veći što sramotniji i veća bijahu njegova bezakonja.

Ali osuda naroda pogodila je i sve one koji su uveli Tomašićevu vladavinu i za nju pravili razpoloženje u narodu slavači Tomašića kao drugog Jelačića, pogodila je i hrvatsko-srbsku koalicionu, koja ponovao iz izbornog kresava izlazi oslabljena. Koaliciona je morala gledati mnogobrojne odmetnike iz svojih redova, morala je doživjeti, kako stotine i stotine takovih odmetnika u drugom kotaru zagrabačkom svojim glasovima ruše njenog kandidata grofa Kulmera i dižu iz blata jedna mumiju, dra. Franju Spevca. Tako je stranka pravaša, koju je koaliciona štampa prikizavala kao saveznicu Tomašića, osvećena, jer se je izpostavilo, da nije stranka pravaša ona, koja magjarinima liruje izbornike, nego da veliki kontigent magjarskih birača dala je hrvatsko-srbska koaliciona sama.

Izborna statistika pokazat će, kako je pouzdanje narodnih masa u hrvatsko-srbsku koalicionu u velike spalo. Izbornici u ovim izborima pokazahu, da su sitii njene dvoćičnosti, njenog komedijaštva, njenih osobnih borba, intrigaa i osveta. Ovo nezadovoljstvo s politikom koaliciona odrazuje se najljepše u sjajnoj pobjedi koju izvojevala stranka pravaša. Ujedinjeni pravaški redovi pokazahu u ovim izborima uzornu organizaciju, očuvahu, osim Zlatara, ciele dosadašnji pravaški posjed i osvojiše četiri nova kotara: Gospić, Černu, Požegu i Pregradu. Od 24 zastupnika u prijašnjem saboru poskočila je stranka pravaša na 27. Ovoliko zastupnika stranka pravaša još nikada nije imala u hrvatskom saboru u Zagrebu. God. 1884. bila je izniala 24 mandata, ali je ono bila tek jedna petina od svih izabranih članova sabora, doćim sada ulazi u sabor kao najjaća stranka brojeći skoro jednu trećinu cjelokupnog biranog zastupstva.

Pozdravljajući odlične muževe, koje je onaj čestiti i toliko izkušani narod odlikovao svojim povjerenjem, pouzdanjem pratimo daljnji njihov rad i nove borbe koje će morati da izdrže do konačne pobjede ideje jedinstva i slobode. Bog i Hrvatii!

Rezultat izbora

Stranka pravaša 27 mandata: Zagreb III Franjo Hrustić, Sv. Ivan Zelina d.r. Mile Starčević, Samobor d.r. Ante Pavelić, Jaska d.r. Ivan Banjčić, Ivanec Cezar Akačić, Pregrada d.r. Vuk Kić, Križevci Fran Novak, Gardin Drag Hrvoj, Brod d.r. Vladimir Prebeg, Koprivnica Stjepan Zagorac, Požega Stjepan Lesny, Otočac d.r. Živko Petričić, Novi Marof d.r. Aleksander Horvat, Gospić d.r. Ivan Ružić, Senj Drago Vlahović, Karlobag Ivan Peršić, Klanjec d.r. Vjekoslav Homotarić, Biškupec Juraj Tomak, Sv. Ivan Žabno d.r. Fran Milobar, Kriz d.r. Ivica Frank, Černa Mihajlković Marijan, Kloštar d.r. Gjuro Balaško, Pisarovina Frano pl. Kufrić, Nova Gradista d.r. Stjepan Pomper, Slunj Matija Polić, Perušić Stipe Vučić, Viličelo Ivan Zatlaka.

Koaliciona 24 mandata: Varaždin d.r. Pero Magdić, Ogulin d.r. Vl. pl. Nikolić, Plaški d.r. Bogdan Medaković, Srb Pero Krajnović, Gračac Pajo Obradović, Briog d.r. Srgjan Budisavljević, Vojnić Vaso Mujaćević, Delnice Franjo S. Križ, Vrginmost Bude Budisavljević, Glina Nikola Ercegovac, Petrinja d.r. Aleksander Badaj, Kostajnica d.r. Bogdan Stojanović, Dolnji Miholjac d.r. Franjo Poljak, Mitrovica d.r. Dušan Popović, Valpovo Pajo Čačinović, Osijek II d.r. Rikard Kraus, Stubica d.r. Marko Novosel, Dalj Šandor Popović, Pakrac d.r. Milenko Marković, Selce d.r. Bogoslav Mažuranić, Bakar Erzivo Barčić, Sisak Grga Tuškan, Krapina Stjepan Cerovac, Zlatar Aurel Rauer.

Vladinovci 20 mandata: Zagreb I. Dr. Nikola Tomašić, Zagreb II. Dr. Franjo Spevec, Zemun Levin pl. Čavrak, Udina Gašo Dević, Draganić I. Grandavec, Daruvar Dr. Ljudevit Schwarz, Našice Teodor grof Pejačević, Nuštavr Vladoje Broschan, Ruma Franjo Moser, Vukovar Teodor grof Pejačević, Hrkovci Dr. Aleksa Ivić, Stara Pazova Nikola Petrović, Virovitica Dr. Frano Spevec, Vuka Pista Barlović, Vinkovci Dr. Stjepan Tröpsch, Martinci Dr. Vladimir Nikolić, Djakovo Dr. Lovro Radičević, Morović Dr. Pajo Janković, Šimanovci Jovo Kamarata, Novska Oršančić.

Seljačka stranka 8 mandata: Dugoselo Predavec, Hercegovac A. Jemrlj, Čazma Vinko Lovreković, Novigrad Tomo Jalžabelić, Bošnjaci Babogredac, Velika Gorica Dr. Ante Radić, Ludbreg Stjepan Radić, Bjelovar Dr. Benjamin Šuperina.

Nezavisni klub (osjećani) 1 mandat: Osijek I. Dr. Ante Pinterović.

Srbski radikali 3 mandata: Ilok Dr. Sv. Svetislav Novak, Irig Dr. Milivoj Babić, Karlovcii Dr. Gjorgje Krasojević.

Obustavljeni izbori u 5 kotara: Karlovac, Vrbovsko, Korenica, Slatina i Šid.

Muč pred parlamentom.

Odgovor zast. d-ra Dulbića d-ru Smoldaku u sjednici carevinskog vieća od 15 ovog mjeseca.

Dr. Dulbić: Visoka kućo! Gospodin zastupnik Smoldaka malo prije u svom govoru iznio je toliko sumnjienja i pakosti, i ovo je prvi put da se u ovoj visokoj kući od strane dalmatinskih zastupnika na ovakav način postupa. Ne ide to, da se takove stvari onako na prečac iznose u parlamentu, koji nema nikakva pojma o tome, kakove su okolnosti. To su stvari koje spadaju u naš pokrajinski sabor i tamo ćemo mi o tome podobno razpravljati. (Odobranje. — Zastupnik Gostićar: Gospoda hoće praviti škandale!) Škandale, gospodo muče, niti ja hoću niti ću da ih pravim u ovoj visokoj kući.

Od nekoliko je godina hrvatska stranka pravaša u Dalmaciji od strane političkih oblasti, čak i od strane pokrajinskih oblasti, od strane Zemaljskog Odbora najžešće pobijana. (Čuje!) Ali zadnji izbori za carevinsko vieće dokazaše, da pućanstvo Dalmacije u pretežnoj većini osjeća sa strankom pravaša. (Živo odobranje i pljeskanje. — Zast. Smoldaka upada).

Moja gospodo! Iz svega onoga, što vam je ovdje iznio gospodin d.r. Smoldaka, znate samo jedno, da se naime u jednoj maloj občini, na Muću, još i danas vode občinski izbori, jer su prvi izbori proglašeni nevaljalni, i da je namjestništvo, ili, ja to neznam, Kotarsko Poglavarstvo vodjenje izbora povjerilo jednom povjereniku političke oblasti. I baš danas, gospodo moja, primio sam uzlic iz Muća brojao — nije dakle stigao uzlic i nakon govora d.ra Smoldake — u kojemu se tuže, da je u pravomoćnim listinama od strane občinske uprave poćieno brisanja i falsificiranja. (Čuje!) Čuje! — Zast. d.r. Smoldaka: Po našim informacijama, Vi ste to sami naručili!) Molim, gospodine d.r. Smoldaka, ja Vas nisam smetao, nego sam Vas pustio da slobodno govorite. (Zast. d.r. Smoldaka: Sada tim si pravite reklamu!) ja zahvaljujem na takvoj reklami. U ovoj brojavaji — a imam ju evo u ruci — izjavljuju se, da je naša stranka, stranka pravaša, ova falsificiranja prijavila državnom odvjetnićtvu. Ja cijenim, ako tko ima da se tuži, to ima da se tuži stranka pravaša. A ako gospoda kažu, da pućanstvo osjeća s njima, i ako oni hoće da prave razpoloženje obćenitum sumnjienjima, to moram reći, gosp. d-re Smoldaka, da tako ne ide. U dalmatinskom saboru mi ćemo ono stvar svestrano izpitati. Tamo nema ovdje, koja ovdje oko mene stoji, a koja okolnosti ne poznaju. Ondje govori

ćemo o ovim stvarima, gdje nas čuje ciele pućanstvo i sviet koji vrlo dobro pozna naše okolnosti. Tada će nam ovaj sviet dati pravo ili krivo. Ali svaki razuman čovjek dopustit će mi, da, ako ja ovdje i ciele dan ob ovoj stvari govorim, nitko neće o tome moći dati sudar, jer o tome ništa nezna.

Gospodo moja! Nije mi drago o ovakvim razmiricama govoriti u ovoj kući, ali nisam ja tim počeo. Već godine i godine mi trpimo i borimo se; ja moguća nasilja izdržasmo, i nismo se tužili, nego smo se branili, koliko smo mogli, ali nijedna rieć nije ovdje o tome iz mojih usta pala.

Moram još da se osvrnem na neke opazke gosp. d-ra Smoldake. On je rekao, da smo se mi priključili Slovincima samo prisiljeni. Mi smo se priključili Slovincima od svoje volje. (Odobranje) Mi smo zajednički osnovali hrvatsko-slovenski klub. Mi smo u ovom klubu sasna ravnopravni članovi i moram Vas otvoreno reći, mi smo kod naše braće Slovenaca našii ljubavi i razumjevanja, razumjevanja za naše državopravne ideale, razumjevanja i za materijalan položaj zemlje. Jest, to otvoreno kažem. (Upadice.)

Mi dakle kod naše slovenske braće nalazimo podpunog razumjevanja i naše državopravno stanovište Slovinci ljube i podupiru. Radi toga braći Slovincima u ime svoje i u ime pretežnog dila pućanstva Dalmacije izrazujem hvalu. (Pokliti: Oho! Živahno odobranje i pljeskanje.) Opetujem: i u ime pretežnog dila dalmatinskog pućanstva! I molim, gospodine d-re Smoldaka — vi ste, što, gospodo, žuli, da je on govorio u ime svih dalmatinskih zastupnika — ja vam poričem pravo, da govorite u ime svih dalmatinskih zastupnika, ja vam poričem pravo da Vi nama savjete dajete. Mi liepo zahvaljujemo na tim savjetima, ali ih ne primamo. (Živahne upadice i prekidanja).

Podpredsjednik Pogaćnik (zvoni): Molim, mir! (Ponovno upadice i prekidanja). Molim, mir, moja gospodo!

Dr. Dulbić (nastavljuje): Zaključujem prepušćajući visokoj kući, da sudi o postupku gosp. d-ra Smoldake. Oštiri rieći neću da rabim, a neću ni da se ovdje upuštam u jade naše zemlje, nego se ograničujem na to, da ova sumnjienja, ovu pakost i ove pogrde protiv odsutnih osoba, kojoj našoj stranci pripadaju, pa i ova savjete preziram odbijem.

(Živahno odobranje i pljeskanje. Govorniku čestitaju).

Hoće li bit savjet dalmatinski sabor?

Beč, 17. prosinca.

Danas imadjah prigode razgovarati sa jednim visokim činovnikom ministarstva za unutnje poslove, za kojeg držim, da je u položaju znati, da li će vlada u sječnju sazvati uz ostale sabore i dalmatinski sabor. Dotični gospodin odvratio mi je, da vlada želi da se i dalmatinski sabor sazove što prije na ustavno viećanje, ali izrazio mi se je, da danas još neznatništa, da bi li i kad li će se sabor moći sazvati.

Poglavica zemlje, — kako vam u kratko brižovanih — doći će ovih dana u dotičaj sa Dr. Ivećevićem i sa Dr. Dulbićem, da se informira o razpoloženju obih saborskih klubova prama sazovu sabora.

Dotični mi je ministarstveni činovnik kazao dalje, da vlada po svoj prilici neće sazvati za sada sabor, ne dobije li grof Attems od stranaka bađi mu kakvo obćevanje, da će sabor moći mirno razpravljati, jer da ne bi bilo smisla sazvati ga, da se nakon malo dana pošlju zastupnici kući.

Kod vlade su tvrdo uvjereni, da radinost sabora zavisi jedino o držanje pravaškog kluba, a jer su se u zadnju vrijeme stranački odnošaji u Dalmaciji na štetu pravaša pogoršali, to se vlada ipak plaši, da bi pravaši mogli u saboru praviti neprikladi.

Kada sam dotičnog činovnika upozorio na istinu, da pravaši nisu krivi, on je, prije nego ja dovršim, kimnu glavom i nadodao, da se u Beču ne shvaća razloge, koji su mogli potaknuti saborsku većinu, da je svojedobno u samom saboru nastojala strugalirati pravaše.

Po svoj prilici glede sazava dalmatinskog sabora neće se ovdje ništa odlučiti prije nego se o tom pravaški klub izrazi.

Prama jednog drugog informaciji, koju sam dobio od upućenih političkih krugova, sve izgleda da vlada ne misli za sada sazivati dalmatinski sabor.

Nakon obćinskih izbora uzrujani su duhovi — tako se ovdje veli — u obim tabornima u tolikoj mjeri, da vlada već sada računa sa eventualnim skandalima u saboru i misli, da će biti pametnije sazove li se sabor kasnije, kada stranke donekle pozaborave na ovogodišnje izbore za parlament i za obćine.

Sve izgleda da ova zadnja informacija odgovara intencijama odlučujućih faktora.

Obćinski izbori u Opuzenu.

Opuzen, 17. prosinca.

Jutros je osvanuo po nekim kutinama našega mjesta nepotpisani proglaš, koji vrvi ludostima, nesmislima, gramatičkim i stilističkim pogriješcima, iz čega sigurno zaključujemo, da ga je pisao onaj bedak Ugričević, na čijemu dolazku u Opuzen mi našim demokratima ni najmanje nezavidimo. Iste je proglaš taj bedak i dielio kromice po Opuzenu, dao ih je dapače i nekim našim pristašama, držeći ih demokratima.

Mi se nećemo baviti tom mizerijom inteligencije, reći ćemo samo: sramite se vi, koji se tom mizerijom u vaše podle svrhe služite!

Čemu, Miško, i ostali vodje one tri-najstarije demokratske opuzenske, čemu niste potpisali onaj zidovni pamflet, što ga noću priljepiste po glavnici? Bojite se dana, a i morate se bojati vi, kojima je oružje samo laž i kleveta.

Nepoštenjem vaših glavara, pristranošću zadarske gospode, koja sa raznim Galzinjama i Tončićima — a mi možemo nadodati i Omanima — stvaraju uzroke razpusta zakonito izabranih obćinskih vieća, došli ste do ponovnih izbora u Opuzenu.

I vi mislite, da ćete jednim nizkim proglasom utići pravaški misao, da ćete srušiti ljubav narodnu prema budućem načelniku Šariću? Vi, koji bi ste njemu i njegovim prijateljima skute poljubili, kad bi vas samo nekoliko stavili u buduću obćinsku vieć!

Prijetite, da će izbore voditi, pače, da je već imenovan u tu svrhu politički komesar. Varate narod, pošteni čeljadi! ali znajte, nek dođe stotinu komesara, nek se svi austrijski činovnici sakupe, pa neka vode naše izbore, mi se ne bojimo. Eto mogla je naša obćina da imenuje u izbornu komisiju samo pristaše naše stranke, a ipak toga nije učinila, jer hoće i da i vaši pristaše kontroliraju vođenje izborno.

Ali za to znajte, da ipak neće vesela Božića proći, da ćete gutati teške pilule, koje će vam pobjeda naša zadati.

Neretva je pravaška i biti će vazda pravaška, a pijačve nismo mi, već vi razni Rizvan begovići, koji ste za decenije pašovali Neretvinoj i mapu mienjali, kako je samo vas bila volja, da obogatite kule vaše. Do malo dana eto nas, da se ogledamo, čekamo vas na mezevu, tu ćemo vidjeti čiji je narod.

Združili ste se demokratska i hrvatska i srbska stranka, a vama su stari paše neretvanski Oman, a vama je vaša stediionica, pa ipak vidjeti čemo se, prebrojiti čemo se.

Ponovna pobjeda naša pokazati će vama i čitavome svijetu, da je odzvonilo pašovanju vašem, da vas narod neće i ako bi vi to žellli.

Dižite se i unapred noću, liepste i dieleite kromice proglaš vaše Opuzenom, a mi ćemo izlaziti danju, mi ne ćemo raditi kromice, raditi ćemo otvoreno i javno, jer znamo, da je narod naš.

Dana 21. zatvorite se u rupe vaše, a mi ćemo izaći pod barjicama našim, da i opet pokažemo i vama, pošteni čeljadi, i tolikim vrijednim saveznicima vašim, a također i mnogim prijateljima našim, koji upiru svoje oči u Opuzen, da obćina naša jest i da će biti vazda pravaška. — *Opuzenski pravaši.*

Tko podkopaje obćinsku autonomiju?

Splitska „Sloboda“ u br. od 6. prosinca buči i galami svačesa i svašta, jer na Vuču mjesto utvaraške obćinske uprave voditi će izbore vladin komesar.

Nitko više od pravaša u Visu nema pravo reći u ovom poslu.

Nitko drugi nego ljudi od Zemaljskog Odbora, u svojoj stranačkoj zaslijepljenosti, sa perjanicama utvare i tobožnje demokracije jesu oni koji su odgovorni za sve, jer oni, da se uzdrže u većini, ne samo izrabljuju autonomne povlastice nego pogotovo rabe terorizam, tako da nije moguće doći do pravice nego obraćaju se na višu državnu vlast u zaštitu zakona.

Dokle je Namjesništvo služilo za svaku upotrebu ovoj gospodi, moglo se je proti pravašima činiti sve što bi se dalo izmisliti. Eh, onda je Namjesništvo bilo na visini zadaca.

„Sloboda“ se ljuti da je izabran komesar koji je odgovoran i koji će voditi izborni čin po zakonu. Smodlaka je čak bio u Beču kod ministra unutrnjih posala. Kao da nije dosta komedijazva za Dalmaciju, mora ga bit i za Beč, da uvide tamo još jednom našu ozbiljnost i da sa ovakvim izkazima još više tamo podignemo naš ugled.

Mi smo na Visu pitali komesara eda izbori budu pravdno provedeni, jer smo znali što nas čeka od načelnika Topića. Obćina je bila iskrivila izborne listine za pridodati tri svoja glasa koja joj trebala do većine u drugom tielu.

Došao je poglavar Lana i premda je to bilo čisto i bistro i po svjedocima potvrđeno a po drugom nepristranom činovniku zapisničkim utvrđeno, ipak poglavar Lana, eda obćini ne bude oduzeto vođenje izbornog čina, izjavi da je prvo radiranje počinio on sam i u to ime dao poštenu svoju riječ.

Prostulisti smo istaknuli da je ovo isto poglavarstvo priznalo, a da pravaši nisu mogli proti tomu prizvati se, glasove u II. tielu „Težačke sloge“ i Luke Tramontana koji tek poslije 31/1 1911 postali izbornici (kroz prodaje), za Luku Tramontana znamo pozitivno da onaj porez, koji ga učinio izbornikom II. tiela, tek je mogao početi plaćati poslije 17/3 1911, kada je kupio kuću. Ova dva glasa je poglavarstvo njima priznalo, i oni su mirno glasovali.

Dokle se nalazi ovakvih činovnika koji pokrivaju ovakove čine, eh onda su, po mnenju Smodlake i Machieda, politički činovnici ljudi dobrih sposobnosti, ideal pravice, na svom mjestu.

I kad sve to nije bilo dosta, sva počinjena bezakonja niese obćinsku stranku ipak mogla dovesti do većine, onda, oslanjajući se na svoj imunitet, krivotvore punomoćni. Ovo im čisto i bistro dokazasmo u slučaju birarice Lučić Roki ud. Palme.

Oni su uspjeli (hvala talentu Machieda), da ovaj krivotvoreni glas, koji je nami redovito pripadao, bude od mješovitog povjerenstva njima priznat.

Nećemo da govorimo o četiri druga glasa koja su nam morata bit priznata ali koja su postala preporna usljed makinacija i tobožnjih izvada obavljenih po talentu gosp. Machieda. Da je ovaj radio po receptu izbornog akrobata Tončića, nije potreba pitati, jer je skoro svaki dan sledio brzojavni saobraćaj između viške obćine, Machieda i Tončića za vrijeme tobožnjih izvada.

Zalostno je, da je mješovito povjerenstvo nasjelo ovim spletkama članova zemaljskog odbora. Nije nužno posebice izdicati da sve vlastid Poreznog Ureda do Državnog Odvjetništva, moraju bit na razpoloženje utvare, jer inače sva graja na iste.

Ovakove makinacije ne samo da podkopavaju svaki socijalni zivot, svaki pojam većine i pravice, nego kopaju grob svaku autonomnom povlasticama, kojih uz svaku upotrebu nismo vredni.

U Italiji imaju specifičnih izraza za ovakove sarovite družbe, a mi ćemo ih nazivati strahovlada Smodlaka-Tončić-Machiedo.

Čudimo se Namjesničtvu, da tamo Tončić kroz svoje prijatelje može voditi odlučnu riječ u mnogim stvarima, a svrha kojega jest pripravljati koju duhovitu „trapulu“, nebi li se opet povratio režim narodnih tobožnjih ljudi, koji su dali tako sjveljih negativnih dokaza ljubavi za duševni i materialni napredak pokrajine — a majstori niese bili nego u spletkarenju — da su stranački i politički život ciele pokrajine doveli do današnje kulminacije.

Javno mnenje mora u najkraće vrijeme obračunati s ovako razvratnim elementima, sa lakrdijašima Smodlakovog kova, kojima je deseta obće dobro i koji su došli do toga

da se bore i boriti moraju samo za spasiti svoj propadajući sobstveni „Ja“.

Dosta je dokaz Visa, e da se opravda Muć i svaki drugi slučaj. Što se je zbiljo kod viških izbora mora otvoriti oči cielej Dalmaciji. A zašto sve to? Samo za to, da uz neuke težake i nesposobnih načelnika uzmogne na Visu za daljnjih 6 godina pašovat i upravljati viškom obćinom jedan „Junak svetogjeronimski“. Za njega, za takovog junaka, učinilo se je sve što se je učinilo a vrijeme će dokazat tko je imao pravo.

Zato poručujemo gosp. Smodlaci: operite najprije svoje rublje. Kad već na ovaj način podkopavate i uništavate pokrajinsku autonomiju, nemojte bar sa vašim lakrdijaškim izkazima u Beču podkopavati dobar glas Dalmacije. — *Viki pravaši.*

Gospodarski pregled.

Nadzornik poljodjelstva Zotti odlazi.

Primamo iz Zadra 18. ov. mj.: Tužbama proti svojim činovnicima, koje ne samo disciplinarno već i sudbeno proganja, slabe je sreće. Posavec bio je jednoglasno riješen od porote zadarske. Ministarstvo je također priznalo njegovu nevinost te je odustat od svakog postupka proti njemu. Posavec je reaktiviran te će biti imenovan upraviteljem državnog posjeda u Vrani.

Državno odvjetništvo u Zadru odustatlo je od optužbe podnešene sa strane vitez, plemića, profesora, savjetnika, nadzornika Zotti-a proti St. Ožaniću, vinogradarskom nadzorniku. Proti ovome povesti će se disciplinarni postupak kod c. k. namjesništva.

Do nazad par mjeseci, Zotti je kovao u zvjezde sposobnost i marljivost Ožaniću, bez kojega nije ništa poduzeo a da ga prethodno nije za savjet pitao, a ujedanput na temelju tužaba, vrlo sumnjiva izvora, htio ga je pribiti na optuženičku klupu.

Zanimivo bi bilo znati, kad je ono Zotti putovao po pokrajini i sakupljao materijal kod svojih potčinjenih činovnika, kako je izvjestio Namjesništvo, biva u koje svrhe da je putovao?

Na sreću naše zemlje kucnuo mu je zadnji čas, te će i on naskoro na svojem kuteru „Roma“, poput D'Annunzia na njegovoj „Nave“, okrenuti pravu put milu mi Istre.

Naslediti će ga namjo Gvozdenović, bivši upravitelj kemijske postaje u Spljetu, a sada u Gorici. Gvozdenović je rodom sa Korčule, svršio je visoku poljodjelsku školu u Beču, služio je više godina u Spljetu, gdje velikim zanimanjem proučavao naše poljodjelske prilike. Istaknuo se je ondako bečkom gospodarskom kongresu svojom radnjom o poboljanju bolesti na lozi. Napisao je i omašnu knjigu „Pivničarstvo“ za naše prilike, i namjeravao je objelodaniti, ali je baš tada morao seliti iz Dalmacije jer je pao žrtvom intriga, kojih je bio kolovodja glavom savjetnik Zotti.

Gvozdenovića je trebalo onda ma bilo na koji način maknuti, jer Zotti nije htjeo da Gvozdenović postane upraviteljem poljodjelske škole, jer je uvidio u njemu ozbiljnog suparnika, koji bi se mogao na tom mjestu istaknuti i njega tako istisnuti.

Nama je sada glavno da Zotti odlazi i ostavlja to važno mjesto sposobnom i agilnom domaćem sinu.

Mislimo da za Zotti-em neće nitko u Dalmaciji žaliti, osim njegovih odanih kreatura, koji su bili zarazili XII. namjesništveni odsjeck.

Zanimivo porotno zasjedanje.

Split, 17. prosinca.

Četvrto i zadnje porotno zasjedanje, koje je započelo na 27. studenoga, jučer se je zatvorilo nakon što je sudilo u jedanaest slučajeva.

Najinteresantnije razprave bile su one proti Božu Reniću, tuženom da je svog rođenog brata usmratio, proti don Bartulu Ganzi za uvredlu pštenja putem javne štampe, proti Roku Katinicu iz Kaštela za zločinstvo umorstva i proti Ivanu Bilopavloviću iz Imotskog za zločinstvo krađe.

Božo Renić, koga je branio odvjetnik Ljubić, dok je civilnu stranku zastupao odvjetnik Mandolfo, bio je osuđen na deset godina teške tamnice uzprkos tomu, što mu je brat pri smrti oprostio, a to jer je ubojica osobitu okrutnost pokazao povrativši se k već mal ne umorenem bratu i zadao mu još i drugih ozleda.

Razprava Grgić-Ganza već je našim čitaocim poznata: braća Grgić tužili su don Bartula Ganzi, da ih je on javnom štam-

pom ozloglasio. Don Bartul je nastupio dokaz istine. Ovaj je podpuo uspio, te izužitelji, koje su zastupali odvjetnici Škarica i Mangjer, dali su izjavu, da oni priznavaju, da je istinito sve što je obtuženik o njima pisao te su uztegli tužbu i platili sve troškove. Požrtvovni dr. Krstelj preuzeo je bio obranu obtuženikovu i bio bi sa svojim stringentnim argumentima smrvio protivnike, da oni niese, predvidivši što im se spravlja, povukli tužbu.

Ne manje interesantna bijaše i razprava proti Roku Katinicu iz Kaštela, koji je u oči izbora za carevinsko vieće, gdje je dr. Krstelj došao u užu izbor sa saberskim predsjednikom, ubio Ivana Biluša od naše stranke bez ikakva uzroka, već samo za to, što je bio pravaš.

Na ovoj je razpravi izašlo na vidjelo, kako postupaju obćinski organi i druništvo kad su bili ubiveni.

U pomanjkanju redara one je noći bio u redarskoj službi s puškom na ramenu obćinski poljar Burmić. Kad je on čuo da je umoren pravaš Biluša, ode leći a da nije bar pošao dojaviti stvar oružništvo. Ni oružnici ne znaju ništa za umorstvo, već sutradan svi idu na izbore u K. Lukšić; a kad su se u večer povratili, našli su sudbeno povjerenstvo iz Trogira gdje već uređuje. Tek je onda po nalogu sudca krivac bio upašen. Nakon malo dana krivac je bio pušten na slobodu; ali kad je došla viest iz Šibenika, kamo je Biluša bio odveden da se podvrgne operaciji, da je isti podlegao rani, sudac je iztražitelj brzojavno naredio oružničkoj postaji u Kaštelima, da odmah uapsi Katinca. Žandarski poštovodja Vidošević, premještaj kojega ima već dugo vremena da pravaši uzaludno pitaju, nije izvršio naloga, jer da na brzojavki nema potpisa sudca iztražitelja — dok on mora da znade, da se uređovne brzojavke šalju s pečatom dotičnog ureda i da se ne mogu krivotvoriti — i jer da okrivljenik nije sumnjiv biega.

Zastupnik oštećene stranke odvjetnik Mandolfo zgodno je osvjetlao taj postupak poljara Burmića i žandara Vidoševića, te je Katinac — branjen od odvjetnika Mangjera — usljed pravorieka porotnika bio osuđen na 6 godina teške tamnice.

Zadnja je razprava bila proti Ivanu Bilopavloviću, slugi fra Dane Bilčića, što je pokušao otvoriti vertaimicu seoske blagajne u Runovici u kući svog gospodara, a iz ladicke od stola odnio mu oko hiljadu K. dok je fra Dane bio u Imotskom, te s novcem htjeo da pobjegne u Ameriku, ali, kao neiskusno momče, nije znao da osnovu izvrši.

Da bude mu uspjelo pobjeći, ne bi još ni danas naprednjačke novine prestale trubiti da je fra Dane novac ukrao.

Bilopavlović, koga je branio dr. Bay, na temelju pravorieka porotnika i pošto mu je fra Dane oprostio, bio je osuđen na 5 dana zatvora za prekršaj kragje premda na stolu pred porotnicima ležahu 800 kr. koje su mu od krađe bile još zapljene.

I s ovom razpravom završilo je ovo dosta dugo porotno zasjedanje.

Iz grada i pokrajine.

Mjestni klub stranke prava u Šibeniku, netom se sazvalo za konačni rezultat izbora u Banovini, brzojavno je predsjedniku stranke dr. Mili Starčeviću čestitao njegov izbor kao i pobjedu pravaške misli.

Na glas o smrti neprežaljjenog dr. Josipa Franka, klub je brzojavno obitelji pokojnika izrazio svoje saućešće.

Srebrni pir. Sutra na Tominje slavi srebrni pir svog vjenčanja zapovjednik ovjedsnje domobranske posade gosp. Ivan pl. Sauerwein. U povodu toga glazba pukovnije grof von Lacy br. 22 iz Zadra priridila je svečarima u subotu večer koncert u grand Hotelu „Velesbit“, kojemu je prisustvovalo cjelokupno častništvo posade te mnogobrojno obćinstvo. Objubljenom pukovniku i njegovoj plemenitoj gospodji i naša srdačna čestitanja!

Naredni broj „Hrvatske Rieči“. Buduć od subote posle podne pa dalje radi božićnih praznika tiskara ne radi, nemoguće nam je izdati list u petak i u nedjelju. Zato broj od petka otpada, a dat ćemo samo broj od nedjelje s obilnim božićnim prilogom.

Milaševa afera pred ministarstvom. Brzojavljaju nam iz Beča: Molim, da izpravite viest, da će grof Attems predložiti vladi umirovljenje vladike Milaša. Orazni-

tiški podnamjestnik podastrieti će ministru bogoštovlja vitez *Hussarock* cielei materijal iztrage o pomanjkanju novaca crkvenog pravoslavnog otera. Ministru neće ništa predlagati u ovoj aferi. Kako će se ista riešiti, ovisi sve o ministrovjoj odluci.

Iz starog Šibenika. Prekjučer napokon, nastojanjem naše obćine, počelo se rušenjem kuće Frari na obali. Za malo dana nestat će sasna one grdesije, te će obala sad imati mnogo ugodnije lice.

Teške obiteljske nesreće. Obitelj gosp. Viktora Scarpe, bankovnog ravnatelja, u Zadru, snašla je teška nesreća smrću milog im jedinca. Gorko uciviljenim roditeljima naše iskreno saućešće!

Asistent režije duhana u Sinju. Brzojavljaju nam: Gosp. Anle Mirković imenovan je asistentom režije duhana u Sinju. Ovaj izbor sinjsko pučanstvo zadovoljstvom pozdravlja.

Gosp. Marina Šegvića, obćinskog činovnika u Splitu, zadesio je grozan udarac. U jedan dan umrlo mu dvoje djece, sin Ćiril i kći Jelka, oboje u naponu mladosti. Bog utješio dobre roditelje u teškoj im tuži!

Utupljenica spašena. Iz Opuzena primamo: Prošlih dana bacila se je u Neretvu sa obale opuzenske jedna jadnica u namjeri, da se utopi. Na obali se je desio carinarski oficijal g. *Ivo Rončević* i odmah je za njom poletio, te je uz pogibelj vlastitoga života i zdravlja, ne pobiljajući na svoju mnogobrojnu obitelj, izvukao iz vode. Svak je pohvalio odvažno djelo g. Rončevića, tim više što je on već poznat u više slučajeva kao odvažni spasitelj kod tolikih pogibeljnih u Neretvi, budući je isti i upravitelj luke.

Petar Andrijašević, poznati pošte-njak, kad već na drugi način nije mogao da doprinese pomoći svojoj demokratskoj braći u Opuzenu, htio je proglasiiti odlomke Pasičinu i Plinu zaraženim velikim ospicima. Taj mu doktorat nije uspio, jer su liečnici to podpuoisključili. U ostalom slaba bi mu utjeha bila, jer: što kasnije sve to jače tuče! I tako je naš Populo — vrijedni sin još vrijednijega oca — uzalud hodočastio u Gradac.

Sliedi na četvrtoj strani

Pokušstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cijene samo kod dobro poznate trgovine

A. DELFIN, Šibenik.

tapetarska i devodjelska radionica

SINGER
šivaći strojevi
šivaju vezu i vrpaju.

Božićni dar

koji koriat s radošću spaja.

Singer Co. živaći strojevi diom. dr.

Šibenik, Glavna ulica.

**VELIKA ZLATARIJA
GJURO PLANČIĆ**

VIS - STARIGRAD - YELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA

ŠIBENIK.

NAŠI DOPISI.

Spjlet, 17. prosinca. „Hrv. Rieč“ nije se osvrnula na jednu viest „N. Jedinstva“, zato čemo se mi njom malčko pozabaviti, jer po tom kukavnom glasilu izlaza kao da je ovo pobjeđio nad „Hrv. Rieč“ i Don B. Ganza. Evo što piše „N. Jed.“ u br. 146 od 7. o. mj.: **„Kriva zakletva“**. U „Hrv. Rieč“ je da se naš urednik krivo zakleo u procesu protiv Don Bartulu *ljubi* — miru i da mu je to dokazao dn. Bartul *ljubi* — mir. A ne predložio, da urednika zatvore radi krive zakletve, nego pustio da mu se publika onako grohotom smije kad je „dokazivao“ da je urednik — lagao, i sred onog smjeha... iz publike, on, dn. Bartul *zvoni* — mir, stao i umuknuo.

Mi, zaista, ne kažemo da se je u onom procesu krivo zakleo g. Stražičić, ali začudno nam je, i sumnjamo, da one česte osvade u dopisima i viestima njegova glasila protiv vič. Ganza nisu nikada ni inspirirali ni pisali braća Grgić i, a znade se pak da su ovi bili u svadji s dn. Ganzom, i znade se da su bili u tiesnom prijateljstvu sa drugim i uglednim Bepicom Bencom, koji je bio krvni neprijatelj vič. don Ganza, a suviše i vrbaci znadu po Spjletu da se Stražičić često, dapače svaki dan sastaje sa Grgićevom braćom. Po tom, mi sumnjamo a s nama mnogi, da je nemoguće da ga Grgićevi ne ulaze ni malo s onim čestim bockanjem u „N. Jed.“ protiv Dn. Bartulu, a još manje da su Grgići tobože odvracali od te odurne pisanije g. ured. „N. Jedinstva“. Niesu ljudi čuci! Publika, ako se smijala Stražičiću, smijala se njegovim bizantinskim tiradama, kojim se smije obično i kad čita njegovo glasilo, jer on je tu svega iznio o Dn. Bartulu, a sve što je „Hrv. Država“ pisala, kô da je tobože on sve to pisao.

Tu mu je Antonije iznio o veleizdajnicim, o poklicima u Vranjicu „Živila Srbija“, o Bl. Gospi Lurdskoj, i tu je tako religiozno i svim čustvom njegove plemenite duše govorio, da su se caklike oči od ganuća doktoru Škarici, a on župnik vranjički — kaže Antonije, — koji bi imao biti ko angelo mira u svom selu, on... Na to ga zaustavlja g. Dr. Krstelj i reče mu: ostavimo sada... Srbe, Crnguror... i križe a kažite vi nama što vi mislite kakav je Dn. B. Ganza... a Stražičić: „Za me su oni koji se kupe oko njega četa...“ Nego, sada dolazi najljepše, pita rieč vič. Ganza i g. predsjednik Donati mu je podieljuje, a on ovako iz neba u rebra: „Da je sve laž što je rekao o meni g. Stražičića, najbolji vam je, gospodo, svjedok taj, da ja, kad je „Hrv. Država“ počela izlaziti (bilo je dne 5 studenog 1910. Op. Ur.) ja sam bio još prije tog vremena premješten u Žrnovnicu (dne 30 rujna 1910. Op. Ur.)“ Ovo je bio ko grom iz vedra neba za Stražičić.

Neka nam kaže g. Stražičić kako se tada smijala publika kad je izrekao i svršio one rieči vič. Ganza, i kako je on iz sudb. dvorane izišao kô da ga je tko vrućom vodom polio, a u hodniku što nije čuo Antonije na svoju adresu? Ono je bio najveći i nauspeljiji poraz Stražičićev. Kad mu je vič. Ganza njegove laži sasuo u grlo, svršila je razprava, a Antonije bjež kô o paren, a kamo li „zvoni mir i ljubi mir Don Bartul stao i umuknuo“! Je li ovako, spjletski laživec? Zadnju je rieč imao vič. Ganza i sjajno porazio Antonija.

Još jednu laž da utjeramo u grlo Antoniju. Svi znadu da je izjava solidarnosti (vič. Don Ganza) što je ugledala svjetlo u br. 48 „Dana“ dne 30 stud. o. g. bila podpisana od 30 (trideset) svećenika, a Stražičićevu „N. Jed.“, ovo je tri puta do sada da piše, da ih je 20 (dvadeset) bilo

podpisano i da mons. Bulčić nijesu stavili prvoga, a zašto, ne kaže licumjerac, a to svaki vidi, jer su stavljeni podpisnici alfabetično. Antonije piše da imamo u Spjletu 8 (osam) kanonika, a svaki znade da ih je 6 (šest), te da su se samo 2 na računu izjavu podpisala. Neka pak interpelira onu četvoricu, možda se njemu budu podpisala za koju prigodu!!! A tko može slediti „N. Jed.“ i njegove laži pobijati? Red bi bilo ne imat drugoga korisnijega posla!

Don Marko Kalogjera i Stražičić. Primamo iz Splita: Ima dosta vremena, kako smo to opazili u „Hrv. Kruni“, „Hrv. Rieči“ — a između redaka — i „Danu“ da se župnik V. Varoša, poštovani don M. Kalogjera, često služi „N. Jed.“ kad hoće da bocka „Dan“ a osobito Dra. Alfirevića. Drag mu je kô luk u očima, U Don Marku rek bi da vlada nenavidnost i ambicija, kad u dru. Alfireviću vidi da sve svćenstvo štje i ljubi kao izgledna, umiljata, učena i radišna svećenika, a don Marko ne srmi se družiti s jednim Stražičićem po cele satove na dan i u kući i po ulicama, te ga informira i nadahnjuje o presvi. Biskupu i dru. Alfireviću i drugim svćenicima, e da tim što bolje podkopa jamu bratu svećeniku.

Dr. A. Alfirević imponira svojim karakterom, poštenjem i radnošću, a bez i najmanje je ambicije, a to peče Don Marka i zato *hinc trae* i njegovo tiesno prijateljstvo s Antonijem, jer Don Marko cieni da će nam „N. Jed.“ bit glasilo katoličkog i patriotskog pokreta, kako nam je do danas liepo i pošteno dokazao! Jadni Don Marko, u čije si čambre dopao, a samo, uvjereni smo, tvoja te je zasliepljena strast do tog prijateljstva dovela; a mislio da ćeš postignuti cilja, što zabadajuc čestim doskočicam i nikakvim dokazanim insinucijam protiv svom bratu svećeniku, koji, uvjereni smo, negoji nit najmanje mržnje prama tebi, zavedenu licumjerskim i bizantinskim riečima jednog Andrija Stražičića, kojega si ti i u „Danu“ a i u tvom bivšem „Puku“ često po svih sedam zakona uspješno rušio. Uzaludan ti je vas trud Don Marko, nećeš obořiti brata uzor svećenika, nit ti, nit sve Stražičičeve striele, a i obořiš li ga i sa debelim kumovima, koji su ti na raspoloženju, nećeš zaista svu onu ogromnu vojsku svećenika, koji cieni odličnoga Dra. Alfirevića! Prođji se odakle Don Marko jalova posla!

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik:
JOSIP DREZGA.

Marko Markovina
Split

— Telefon 93. —

Skladište i Zastupstvo

Peći i šparherda,

— Eternita —

Cijevi, dimnjaka i pločica

: keramike :

Stakala prostih i ornamentalnih
Papendeka tankog i debeloga

Zahoda porculane i t. d.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice
„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posl. odne povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta svake sriede u 5 poslie podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorku u 5 sati poslie podne povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trstasvake sriede u 5 poslie podne; povratak u utorku u 6 sati prije podne.

Trst—Metković D (trgovačka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratak svaki četvrtak u 2.30 poslie podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!

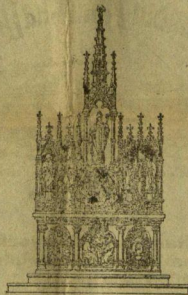
Zahtjevacite posvudgje
naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica
igračih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Više puta nagradjeno.

Šiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
križni putevi, razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava.

Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa
skrinjom, ne plaća naručitelj.

Papier à Cigarettes

ABADIE

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zanim za takove, koji su si poremetili djelovanje želuca, bilo prehladom ili neumjerenošću, bilo uživanjem slabe, teško probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time navukli grčeve, nadimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. Baldrianum pomaže osobito u začetku bolesti, jer predusreće teške posljedice kao bezasnici, vrtloglavič i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samos-vina, djelatnog korenja te sladorač od trešnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum redovitu stolicu i okrepljuje uobće cijeli organizam.

Budući da ne sadržaje nikakvih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibelji, koji slabi bolesnici toli djeca, bezbržno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u veče mala žličica. Djeci i slabijima razriedjuje se toplom sladornom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Drišna, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca te ciele Dalmacije velika boca 4 K, manja 3 K.

Ljekarne u Šibeniku razasijaju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz snižene cijene po cijeloj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum dra. Engel-a

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: **PODRUŽNICA ŠIBENIK** ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU

DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K

PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIJE SE PREUZIMAJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE — BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. —

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPILACIVANJE. OSJEGURANJE PROTIV GUBITKU ZREBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. — NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. —

TVORNICA PAPIRNATIH VREČICA
ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošioći ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe. se iz vana.

— NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. —

LJEPOTA i UMI LJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40

„ „ „ „ II-e „ „ 1-60

„ „ „ „ IV-e „ „ —80

PRIJE UPORABE.

POSLE UPORABE